

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО (НІМЕЦЬКА МОВА)”

**(для бакалаврів спеціальності “Педагогіка і
методика середньої освіти. Англійська мова”)**

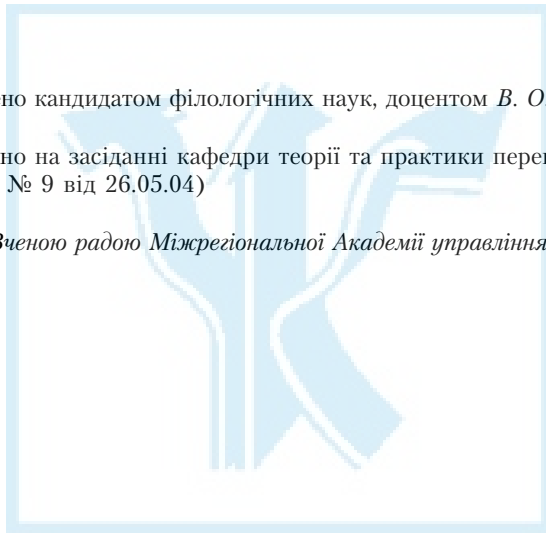
МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом філологічних наук, доцентом *В. О. Олійником*

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 9 від 26.05.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Олійник В. О. Навчальна програма дисципліни “Лінгвокраїнознавство (німецька мова)” (для бакалаврів спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Іноземна мова”). — К.: МАУП, 2005. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство (німецька мова)”, вимоги до самостійної роботи студентів, форми поточного та підсумкового контролю, контрольні питання, теми контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підхід мови як нового коду може призвести до оволодіння лише її комунікативною функцією, тоді як вивчення культури має велике загальноосвітнє, виховне, гуманістичне значення. Ознайомлення з новою культурою дає студентові змогу краще усвідомити як своє власне культурне оточення, так і багатогранність та єдність всього людства. Німецька мова, як будь-яка інша, тісно пов'язана з історією народу, його сучасним життям, культурою.

Поглиблене вивчення мови як основної ознаки нації і втілення національної культури та німецьких реалій допомагає оволодіти системою ідей, поглядів, які відображені у значенні окремих мовних одиниць, виховати повагу і любов до країни, мова якої вивчається. Мова як майбутній фах не може вивчатись без урахування її значень і особливостей функціонування, які реально властиві носіям мови і необхідні для повноцінного спілкування з ними. Перекладач повинен вивчати мову одночасно з культурою, яка має стати дисципліною-спільником при вивченні мови, тому що переклад потребує значного обсягу фонових знань при відтворенні німецького тексту. Курс лінгвокраїнознавства має забезпечити студентам знання, які дають змогу користуватися мовою як засобом спілкування в тому вигляді, в якому вона входить у схему особистісних і соціальних стосунків (звичаї, обов'язкові правила, усталені норми поведінки). Порівняння відповідних лінгвоетнокультурних норм рідної мови та мовлення з іноземною мовою, що вивчається, має забезпечити адекватний двосторонній переклад.

Мета курсу лінгвокраїнознавства — ознайомити студентів-перекладачів із сучасною німецькою дійсністю через мову, сформувавши у них систему ідей, поглядів, які притаманні народу-носієві мови, та знання яких необхідні для повноцінної комунікації та практики перекладу.

Завдання курсу:

- 1) озброїти студентів знаннями про сучасну дійсність та культуру німецькомовних країн;
- 2) навчити студентів володіти мовним матеріалом лінгвокраїнознавчого мінімуму із соціально-побутової, соціально-культурної та ділової сфери спілкування;
- 3) озброїти принципами семантизації безеквівалентної та фонової лексики та принципами її перекладу;

- 4) навчити студентів іншомовній компетенції, компонентам культури мовленнєвого спілкування (національний мовленнєвий етикет) та засобам їх адекватного перекладу у певній номенклатурі комунікативних ситуацій;
- 5) озброїти знаннями невербальних мов:
 - а) невербальні засоби спілкування, які в поєднанні з вербальними створюють єдине висловлювання;
 - б) невербальні засоби спілкування, які супроводжують мовлення;
 - в) інформативні невербальні засоби, які підміняють висловлювання і передають його значення;
- 6) ознайомити з найпоширенішими афористичними одиницями сучасної німецької мови, сформувані навички їх перекладу та трансформації;
- 7) ознайомити із зразками мови політики, бізнесу, засобів масової інформації, реклами та навчити розпізнавати та перекладати їх у різних ситуаціях спілкування;
- 8) ознайомити з субкультурними ознаками та основними мовними особливостями різних ареалів поширення німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Люксембург), регіоналізмами та діалектами.

На семінарських/практичних заняттях студенти набувають навичок володіння лінгвоетнокультурними засобами усномовленнєвої комунікативної компетенції та її адекватного двостороннього перекладу. Останнє обумовлює необхідність створення певним чином відібраних, градуйованих за складністю та організованих у межах інтегративно-блокових циклів одиниць лінгвокраїнознавчого характеру для формування компетенції щодо перекладу їх у певних комунікативних ситуаціях. Створення цих циклів у вигляді вправ дасть змогу сформувати лінгвокраїнознавчо обумовлені навички вербальної і невербальної іншомовної комунікативної компетенції та використання її у перекладацькій практиці, а також уміння використовувати специфічні для цієї мови засоби спілкування, що дасть їм можливість регулювати свою мовленнєву поведінку відповідно до норм, прийнятих у цій мовній спільності, та адекватно відтворювати їх у двосторонньому перекладі.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО (НІМЕЦЬКА МОВА)”

№ пор.	Назва теми
1	Лінгвокраїнознавство
2	Німеччина. Загальна характеристика
3	Німецькі федеральні землі
4	Населення ФРН
5	Німецькомовний світ
6	Державний устрій Німеччини
7	Німеччина у світі
8	Економіка Німеччини
9	Соціальна політика ФРН
10	Суспільство
11	Освіта і наука
12	Культура Німеччини

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО (НІМЕЦЬКА МОВА)”

Практичні заняття

Тема 1. Лінгвокраїнознавство.

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями лінгвокраїнознавства.

Питання для обговорення

1. Предмет та завдання курсу.
2. Основні поняття курсу: “фонова інформація”, “кумулятивна функція мови”, “культурний компонент змісту слова”.

Література [1; 2; 5; 14; 15; 19; 25]

Тема 2. Німеччина. Загальна характеристика

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Географія та історія країни.
2. Сучасне становище країни.
3. Мовні одиниці, які відображають географічні реалії Німеччини.
4. Відображення історії Німеччини у мовних одиницях.

Література [4; 10; 16; 21; 24; 26; 27]

Тема 3. Німецькі федеральні землі

Мета: ознайомити студентів з федеральною структурою Німеччини.

Питання для обговорення

Мовні реалії до теми.

Література [10; 20; 27]

Тема 4. Населення ФРН

Мета: ознайомити студентів з характеристикою населення Німеччини.

Питання для обговорення

1. Регіональні відмінності.
2. Інтегровані національні групи.
3. Політика щодо іноземних громадян.

Література [10; 14; 15; 19; 20; 22]

Тема 5. Німецькомовний світ

Мета: ознайомити студентів з німецькомовними країнами.

Питання для обговорення

1. Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.
2. Мовна ситуація у кожній з цих країн.
3. Форми буття сучасної німецької мови.

Література [4; 9; 16; 28]

Тема 6. Державний устрій Німеччини

Мета: ознайомити студентів з державним устроєм Німеччини.

Питання для обговорення

1. Конституція і право.
2. Конституційні органи.
3. Федералізм і самоврядування.
4. Виборча система. Партії у ФРН.
5. Система правопорядку.
6. Держава і громадяни.
7. Мовні реалії до теми.

Література [6; 10; 16; 27–29]

Тема 7. Німеччина у світі

Мета: ознайомити студентів з положенням Німеччини у світі.

Питання для обговорення

1. Основні риси зовнішньої політики.
2. Стосунки з західними державами.
3. Угоди із східними сусідами.
4. Німеччина і країни, що розвиваються.
5. Членство в ЄС, НАТО, ОБСЄ, ООН.
6. Зовнішня культурна політика.

Література [10; 15; 19; 21; 27; 30]

Тема 8. Економіка Німеччини

Мета: ознайомити студентів з економікою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Основні промислові підприємства ФРН.
2. Розбудова сільського господарства.
3. Ринок праці.
4. Охорона навколишнього середовища.
5. Фінансова та банківська система.
6. Зовнішня економіка.
7. Відображення економічного розвитку Німеччини у мові.

Література [10; 21; 25; 28]

Тема 9. Соціальна політика ФРН

Мета: ознайомити студентів з соціальною політикою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Соціальна політика Німеччини.
2. Соціальне забезпечення.
3. Охорона здоров'я.

Література [10; 20; 22]

Тема 10. Суспільство

Мета: ознайомити студентів з особливостями суспільства Німеччини.

Питання для обговорення

1. Жінка і суспільство.
2. Молодь у Німеччині.
3. Спорт. Дозвілля.
4. Товариства, спілки і громадські ініціативи.
5. Церква та релігійні громади.
6. Засоби масової інформації та громадська думка. Преса. Радіомовлення і телебачення.
7. Мовні реалії до теми.

Література [10; 16; 20; 22; 28]

Тема 11. Освіта і наука

Мета: ознайомити студентів з системою освіти та науки Німеччини.

Питання для обговорення

1. Школи.
2. Професійна освіта.
3. Вищі навчальні заклади.
4. Наука і наукові дослідження.
5. Мовні реалії до теми.

Література [8; 16; 17; 25; 28]

Тема 12. Культура Німеччини

Мета: ознайомити студентів з особливостями культури Німеччини.

Питання для обговорення

1. Культурне розмаїття.
2. Література.
3. Старовинні народні звичаї та повір'я, традиції, легенди, свята та відображення їх у мові.
4. Національний характер німців.
5. Образотворче мистецтво.
6. Музичне життя.
7. Театр, кіно, фестивалі.
8. Мовні реалії в галузі культури.

Література [10; 14–16; 19; 20; 28]

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Вагомою складовою фундаментальної підготовки студентів є активне запровадження в систему академічної освіти самостійної теоретичної і практичної роботи студентів, методичних рекомендацій для написання наукових рефератів, курсових і бакалаврських робіт, а також бібліографічних показників наукової, науково-методичної і художньої літератури.

Самостійна робота студентів передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання ситуаційних задач, завдань і вправ в позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих питань;
- підготовку доповідей та рефератів німецькою мовою;
- самостійне вивчення окремих питань тем курсу;
- огляд рекомендованої літератури німецькою мовою.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи і форми поточного контролю індивідуальні, здійснюються в процесі бесіди, дискусії, у вигляді тестів, індивідуальних і фронтальних опитувань.

Вагоме місце в роботі викладацького складу займає аналіз знань та вмінь студентів, що здійснюється після проведення поточного, рубіжного та підсумкового контролю. Співвідношення показників дає змогу скоригувати методи і форми навчальної роботи, вжити відповідних заходів оптимізації навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється шляхом періодичного тестування за вивченими темами курсу. Підсумковий контроль знань здійснюється наприкінці курсу за наявності позитивних оцінок поточного контролю у формі заліку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Предмет лінгвокраїнознавства.
2. Основні поняття курсу: фонова інформація, кумулятивна функція мови.
3. Культурний компонент змісту слова.
4. Німеччина. Географія та історія країни.
5. Ландшафт та клімат.
6. Реформація в Німеччині. Мартін Лютер.
7. Німеччина в 1815–1847 рр. Революція 1848 р.
8. Об'єднання Німеччини й утворення Німецької Імперії у 1871 р.
9. Німеччина після Першої світової війни. Веймарська республіка.
10. Період диктатури націонал-соціалізму (1933–1945 рр.).
11. Німеччина у Другій світовій війні.
12. Наслідки поразки Німеччини у Другій світовій війні.
13. Ялтинська та Потсдамська конференції.
14. Німеччина в 1945–1949 рр.
15. Блокада Берліна у 1948 р.
16. Утворення ФРН і НДР. Розкол Німеччини та Берліна.
17. Людвіг Ергард та “німецьке економічне диво”.
18. Німеччина між стабільністю і кризою. “Ера Аденауера”.
19. Німеччина (НДР та ФРН) у період “холодної війни”.
20. Історичний поворот 1989 р.
21. Об'єднання Німеччини.
22. Ситуація в нових землях.
23. Причини діалектної строкатості німецької мови.
24. Німецькомовний світ: Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.

25. Мовна ситуація в Австрії.
26. Мовна ситуація у Швейцарії.
27. Мовна ситуація у Люксембурзі.
28. Форми буття сучасної німецької мови.
29. Територія ФРН: кордони, адміністративний поділ.
30. Австрія: кордони, адміністративний поділ, населення.
31. Швейцарія: кордони, адміністративний поділ, населення.
32. Державний устрій Швейцарії.
33. Компактне проживання етнічних німців у світі.
34. Населення ФРН.
35. Регіональні відмінності Німеччини.
36. Інтегровані національні групи.
37. Політика щодо іноземних громадян.
38. Регіональні відмінності Швейцарії.
39. Державний устрій ФРН.
40. Конституція. Конституційні органи.
41. Федералізм і самоврядування.
42. Партії у ФРН.
43. Федеральний уряд та уряди земель.
44. Німеччина у світі.
45. Німецько-українські стосунки.
46. Німеччина і країни, що розвиваються.
47. Зовнішня культурна політика.
48. Основні промислові підприємства ФРН.
49. Соціальна політика
50. Соціальне забезпечення.
51. Охорона здоров'я.
52. Німецьке суспільство.
53. Жінка і суспільство в Німеччині.
54. Молодь у Німеччині.
55. Шкільна система в Німеччині.
56. Професійна освіта в Німеччині.
57. Система вищої освіти в Німеччині.
58. Наука і наукові дослідження в Німеччині.
59. Культура Німеччини. Культурне розмаїття.
60. Література.
61. Старовинні народні звичаї та повір'я, традиції, легенди, свята та відображення їх у мові.
62. Національний характер німців.
63. Мовні реалії в галузі культури.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Кумулятивна функція мови.
2. Мовні одиниці, які відображають географічні реалії Німеччини.
3. Відображення історії Німеччини у мовних одиницях.
4. Мовні реалії німецьких федеральних земель.
5. Мовна ситуація в Австрії.
6. Форми буття сучасної німецької мови.
7. Зовнішня культурна політика ФРН. Діяльність Інституту ім. Гете.
8. Відображення економічного розвитку ФРН у мові.
9. Країнознавчий аспект мови засобів масової інформації у німецькомовних країнах.
10. Мовні реалії в галузі науки та освіти ФРН.
11. Народні звичаї, традиції, легенди, свята та відображення їх у мові.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Лингвострановедческая теория слова. — М.: Рус. яз., 1980.
2. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. — М.: Рус. яз., 1983.
3. *Городникова М. Д., Карлин А. Л.* Проверьте свои знания и умения (трудности немецкого речевого общения). — М.: Высш. шк., 1986.
4. *Клюева Т. В.* Die Schweiz, Luxemburg, Liechtenstein. Landeskundliches Lehrwerk. — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1999.
5. *Комлев Н. Г.* Компоненты содержательной структуры слова. — М.: Изд-во МГУ, 1969.
6. *Кречмер Г.* Фракції. Партії в парламенті. — К.: Заповіт, 1999
7. *Лебедев В. Б.* Учитесь говорить кратко и точно: пособие по немецкому языку. — М.: Высшая шк., 1986.
8. *Мальцева Д. Г.* Страноведение через фразеологизмы. — М.: Высш. шк., 1991.

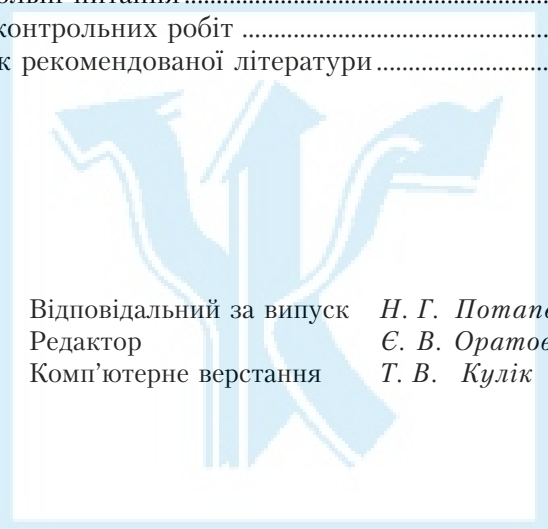
9. *Муравлева Н. В.* Австрия. Лингвострановедческий словарь. — М.: Метатекст, 1997.
10. *Німеччина у фактах.* — Франкфурт-на-Майні: Соціететс, 1996
11. *Улиш Г., Гюгольд Б., Уварова Л., Гапонова И.* Приветствие и обращение в немецком языке. — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1998.
12. *Vausinger H.* Typisch deutsch. Wie deutsch sind die Deutschen? — Мьнchen: Beck, 2000.
13. *Borodulina M. K., Тјурajeва G. S.* Sprechen leicht gemacht. — М.: Высшая шк., 1987.
14. *Hansen M., Zuber B.* Zwischen den Kulturen. Strategien und Aktivitdten fьr landeskundliches Lehren und Lernen. Materialienbuch fьr den Unterricht. — Berlin, Мьнchen, Wien, Зьрих, New York: Langenscheidt, 1996.
15. *Huntington S. P.* Der Kampf der Kulturen. Die Neugestaltung der Weltpolitik im 21. Jahrhundert. — Мьнchen, Wien: Europaverlag, 1996.
16. *Kulikow, G. I., Martinevski, W. I.* Landeskundliches Praktikum. — Минск: Вышэйш. шк., 1988
17. *Leben und Studieren in Deutschland.* Hinweise und Informationen fьr ausldndische Studierende an deutschen Hochschulen. — Bonn: DAAD, 1996.
18. *McCormack R. W. B.* Unter Deutschen. Portrtdt eines rdtselfhaften Volkes. — Мьнchen: Goldmann, 1994.
19. *Maletzke G.* Interkulturelle Kommunikation. Zur Interaktion zwischen Menschen verschiedener Kulturen. — Opiaden: Westdeutscher Verlag, 1996.
20. *Panassjuk H. H.-J.* Deutschland: Land und Leute. — Минск: Вышэйш. шк., 1996
21. *Schlaglichter der Weltgeschichte.* — Bonn: Bundeszentrale fьr politische Bildung, 1994.
22. *Schlieben-Lange B.* Soziolinguistik. Eine Einfьhrung. — Stuttgart, Berlin, Кцлn: Kohlhammer, 1991.
23. *Tannen D.* Das hab' ich nicht gesagt! Kommunikationsprobleme im Alltag. — Hamburg: Kabel, 1992.
24. *Weidenfeld W., Kyrte K.-R.* (Hrsg.) Handbuch zur deutschen Einheit. — Bonn: Bundeszentrale fьr politische Bildung, 1996.

25. *Zimmer D. E.* Deutsch und anders — die Sprache im Modernisierungsfieber. — Reinbek: Rowohlt, 1998
26. *Bahrman H., Links Ch.* Chronik der Wende. — Berlin: Ch. Links Verlag, 1999.
27. *GlaeЯner G.-J.* Demokratie und Politik in Deutschland. Opladen: Leske + Budrich, 1999
28. *Kudina O.* Die Лдnder, wo man Deutsch spricht. — Вінниця: Нова книга, 2002.
29. *Geschichte der Bundesrepublik Deutschland.* Bd. I–V. Мьнchen: Bayerische Landeszentrale фгr politische Bildungsarbeit, 1993.
30. *Robel G.* Ukraine, Partner Bayerns. Eine kleine Landeskunde. 1. Auflage. Bayerische Landeszentrale фгr politische Bildungsarbeit. — Мьнchen, 1996

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство (німецька мова)”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство (німецька мова)”	5
Самостійна робота студентів	9
Форми поточного та підсумкового контролю	9
Контрольні питання	10
Теми контрольних робіт	12
Список рекомендованої літератури	12

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *Є. В. Оратовська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-2048

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП